

289. Östra Stenby kyrka.⁷³

Pl. 126, 131.

Litteratur: A. Nordén i rapporter till Riksantikvarien, ^{18/7} 1938, dnr 2780/38 (och 4502/38) och ^{27/9} 1939 (ATA), dens.: Artikel i Norrköpings Tidningar ^{20/8} 1938, dens.: Ståtlig runstenspark vid Ö. Stenby kyrka, i Norrköpings Tidningar ^{14/10} 1938; Skriftväxling mellan Riksantikvarien och sockenstämman 1939, dnr 910/39 (ATA); G. Olson i rapport till Riksantikvarien, ^{15/8} 1939, dnr 3180/39 (ATA); S. B. F. Jansson, Granskningsprotokoll 1946 (Runverket).⁷⁴

Runstenen hade iakttagits redan tidigare av kyrkovaktmästaren Orvar Jonsson, vilken vid mitt besök i juli 1938 meddelade mig sin upptäckt. Den låg då under kyrkans sockel i hörnet mellan långhusets södra vägg och södra korsarmens östra vägg. Endast vänstra kanten av stenen sköt ut utanför sockeln, med runslingan från trasighetens början till partiet + **st** samt en tredjedel av korset synliga. Stenen var brusten i två hälfter, men dessa hade vid inläggandet under sockeln placerats i flykt med varandra, endast med ett stycke mellanrum. Runstenen uttogs och restes samtidigt med de övriga stenarna i kyrkans murverk sommaren 1939.

I sitt nu resta skick har stenen en höjd över marken av 1,80 m, dess största bredd är 98 cm, dess tjocklek 15 à 16 cm. Ämnet är oroligt ådrad gnejs, och på stenens framsida ligger ett c:a 2 cm tjockt skikt av ett svartgnistrigt, med rödvita ådror insprängt mineral, som visar benägenhet att avspjälkas från underlaget. Stenen har som nämnt brustit tvärs av, något nedanför mitten, och på hela detta nederstycke har ytlagret nu fallit bort och med detta runskriften. Osäkert är f.ö., om ej tecken till denna bristfällighet visat sig redan under huggningen av inskriften, ty denna är påtagligt avbruten i slingans högra del, vid **at**, och en ny slinga har upptagits innanför den förra. **a**-runan i **at** är ännu lika djupt och tydligt huggen som de övriga, men på **t**-runan äro endast bistavarna eller rent av blott den ena bistaven likvärdig i utförandet med övriga runor, medan huvudstaven är bredare huggen upptill men smalnar till en tunn skåra – ehuru rätt djupt huggen – mot nederdelen. Skiljetecknet efter **at** utgöres i olikhet mot ristningens övriga skiljetecken blott av en punkt och denna är ytterst svag. Därefter är ytan helt slät och oberörd av verktyg mellan slingans bägge linjer, ända ned till trasigheten.

Inskriftens runor äro djupt huggna, ingenstädes uppstår tvekan om läsningen. Höjden på runorna är 8–9 cm. Den sannolika längden av de till v. och h. bortfallna styckena av inskriften torde kunna anges till 30 cm. Från den vårdslösade runan **t** i **at** och till trasighetens början är avståndet 20 cm.

Inskrift:

...-**a** × **ri**ti × **stin** × **þ**insa × **at** ... **þ**ru × **sun** × ...

»... reste denna sten efter ..., (sin bror)son ...»

Till läsningen:⁷⁵ Av r. 1 är endast bst bevarad, och nedre delen av denna faller i ett flagrat parti. Övervägande sannolikt är väl, att bågen tillhört en **u**-runa. R. 2 har knappast någon bst t.v. om hst.⁷⁶ R. 5 är ett **t** med endast t.h. välbevarad bst., f.ö. är runan grunt huggen.⁷⁷

Plansch 131b. Ög 289. Östra Stenby kyrka. Runsten upptäckt 1938 under södra korsarmens vägg, i markytan, och framtagen 1939. Foto Nordén 1939. [Vid planschen skriver Wessén: »Starkt retuscherad! Är det endast förstärkning av negativet?» Nordén anger: »Svar: av positivet.» Jansson skriver 1947: Helt retusch. Duger ej]

⁷³ Stenen har signum Ög ATA580/75 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

⁷⁴ Nordén anger »Se under 231.» I utgåvan är referenserna inlagda under respektive inskrift, för denna inskrift utökad med en referens till en tidningsartikel av Nordén.

⁷⁵ Jansson skriver i sitt granskningsprotokoll 1946 angående skiljetecknet efter 17 **t** vilket då fanns i Nordéns kommentarer i manuset: Sk efter 17 **t** som på fotot och i texten uppfattas som en punkt (»Skiljetecknet efter **at** utgöres i olikhet mot ristningens övriga skiljetecken blott av en punkt») måste insättas i läsningen eller också måste formuleringen ändras och punkten borttagas på kopian. Detta sk finnes enligt min mening icke eller är åtminstone högst osäkert.

⁷⁶ Jansson skriver om denna runa i sitt granskningsprotokoll 1946: Under 2 **a** bör stå en punkt.

⁷⁷ Jansson skriver om runan i sitt granskningsprotokoll 1946: 5 skall läsas l eller t med punkt under. Runan är synnerligen otydlig.

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.